

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛСЭН ҮНЭЛГЭЭ

НЭГ.ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

Энэхүү үнэлгээний ажлын гол зорилго нь Хөрөнгө оруулалтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн зохицуулалтад тодорхой шалгуур үзүүлэлтийн дагуу дүн шинжилгээ хийх, үр нөлөөг тооцож, давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах, хуулийн зохицуулалтыг ойлгомжтой, хэрэгжих боломжтой байдлаар боловсруулах, хуулийн төслийн чанарыг сайжруулахад оршино.

Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1-ийн хөрөнгө оруулагчид үзүүлэх татварын бус хөрөнгө оруулалтын дэмжлэгийн нэг хэлбэр болох “газрыг 60 хүртэл жилээр гэрээний үндсэн дээр эзэмшүүлэх, ашиглуулах, уг хугацааг гэрээний анхны нөхцөлөөр нэг удаа 40 хүртэл жилээр сунгах” асуудлыг зохицуулсан заалтыг хүчингүй болгохтой холбоотой хуулийн төсөл Монгол Улсын Үндсэн хуульд нийцэх эсэх, үүсэх үр нөлөө, бусад хууль тогтоомжтой уялдаж байгаа эсэхийг хянан үзэв.

Хөрөнгө оруулалтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судлах үнэлгээний тайлангаас харахад Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн Монгол Улсад хөрөнгө оруулагч гадаадын хуулийн этгээд, гадаадын иргэнд газрыг гэрээний үндсэн дээр 60 хүртэл жилээр эзэмшүүлэх, ашиглуулах, уг хугацааг 40 хүртэл хүртэл жилээр сунгах, нийт 100 хүртэлж жилийн хугацаагаар эзэмшүүлж, ашиглуулах зохицуулалт нь Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан гадаадын иргэн, хуулийн этгээд, харьяалалгүй хүнд газрыг тодорхой болзол, журмын дагуу ашиглуулж болно гэсэн заалттай зөрчилдэж байгаа тул хууль хоорондын зөрчлийг арилгах зорилгоор хуулийн төслийг боловсруулжээ.

Хөрөнгө оруулалтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл /цаашид “хуулийн төсөл” гэх/-ийн зохицуулалтын үр нөлөөг үнэлэхдээ Хууль тогтоомжийн тухай хууль, “Хуулийн төслийн үр нөлөө үнэлэх аргачлал”¹ /цаашид “Аргачлал” гэх/-д заасны дагуу дараах үе шаттайгаар хийлгээ:

- 1.1.Шалгуур үзүүлэлтийг сонгох;
- 1.2.Хуулийн төслөөс үр нөлөө үнэлэх хэсгээ тогтоох;
- 1.3.Урьдчилан сонгосон шалгуур үзүүлэлтэд тохирох шалгах хэрэгслийн дагуу үр нөлөөг тооцох;
- 1.4. Үр дүнг үнэлэх, зөвлөмж өгөх.

¹ Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 12.1-д заасны дагуу 2016 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн Монгол Улсын Засгийн газрын 59 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар баталсан.

ХОЁРХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ СОНГОСОН ҮНДЭСЛЭЛ

Тус үнэлгээний ажлыг хийж гүйцэтгэхдээ хуулийн төслийн зорилго, хамрах хүрээ, зохицуулах асуудалтай уялдуулан Аргачлалд дурдсан нийт 6 шалгуур үзүүлэлтээс дараах 3 шалгуур үзүүлэлтийг сонголоо. Үүнд:

- 2.1. Зорилгод хүрэх байдал
- 2.2. Зардал
- 2.2. Харилцан уялдаа.

Дээрх шалгуур үзүүлэлтийг тухайллан сонгох болсон үндэслэл нь хуулийн төслийн зүйл, заалтад тодорхой шалгуур үзүүлэлтийн дагуу дүн шинжилгээ хийх, үр нөлөөг тооцож, давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах, үндсэн зорилго, зохицуулах харилцааны онцлогт нийцүүлэх, улмаар хуулийн төслийн чанарыг сайжруулахад оршино.

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 39¹ дүгээр зүйлийн 39^{1.2} дахь хэсэгт иргэд тодорхой асуудлыг шийдвэрлүүлэх талаарх саналаа Улсын Их Хурлын албан ёсны санал авах цахим хуудсаар дамжуулан гаргаж болох, 39^{1.2.3} дахь заалтад хуулийн төслийн талаарх саналыг 100 мянга ба түүнээс дээш иргэд дэмжсэн бол саналыг хэлэлцэхээр заасан бөгөөд иргэд, олон нийтийн сонгож байгуулсан төрийн эрх барих дээд байгууллагын үйл хэрэгт иргэдийн идэвх, оролцог хангах шаардлага үүссэн тул Хөрөнгө оруулалтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулсныг хуулийн төслийн үзэл баримтлалд дурджээ.

Иймд хуулийн төслийн үзэл баримтлалаар дэвшүүлсэн зорилтын хүрээнд хуулийн төсөлд өөрчлөхөөр тусгасан зохицуулалт нь үзэл баримтлалын зорилтыг хангасан эсэхийг тогтоох, иргэн, хуулийн этгээд, улсын төсөвт ачаалал үүсэх эсэх, эдгээр зохицуулалт харилцан уялдаа бүхий бусад хуультай уялдсан эсэхэд дүн шинжилгээ хийх зорилгоор дээр дурдсан 3 шалгуур үзүүлэлтийг сонголоо.

“Зорилгод хүрэх байдал” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн үзэл баримтлалд дурдсан хууль хоорондын зөрчлийг арилгах, иргэд, олон нийтийн сонгож байгуулсан төрийн эрх барих дээд байгууллагын үйл хэрэгт иргэдийн оролцоог хангах үндсэн зорилгод нийцсэн эсэх асуудлыг судалж, тодорхойлохыг зорьсон.

“Зардлын тооцоо” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн хөрөнгө оруулагчид үзүүлэх татварын бус хөрөнгө оруулалтын дэмжлэгт газрыг 60 хүртэл жилээр гэрээний үндсэн дээр эзэмшүүлэх, ашиглуулах, уг хугацааг гэрээний анхны нөхцөлөөр нэг удаа 40 хүртэл жилээр сунгах зохицуулалтыг хуулиас хасах нь иргэн, хуулийн этгээд, улсын төсөвт ачаалал үүсгэх эсэх асуудлыг тодруулахаар сонгов.

“Харилцан уялдаа” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийг бүхэлд нь сонгож, хуулийн төслийн 2 зүйл өөр хоорондоо болон Монгол Улсын Үндсэн хууль, холбогдох бусад хуульд нийцсэн эсэх, бусад байгууллагын чиг үүрэгтэй давхардсан,

зөрчилдсөн эсэх, уг чиг үүргийг төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлэх боломжтой эсэхийг Аргачлалд заасан асуултад хариулах замаар шалгахаар сонгов.

ГУРАВ.ХУУЛИЙН ТӨСЛӨӨС ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ХЭСГИЙГ ТОГТООСОН БАЙДАЛ

Аргачлалд заасны дагуу хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийг сонгосон тул түүнд хамаарах үр нөлөөг үнэлэх хэсгээ тогтоохдоо хуулийн төслийн үзэл баримтлалд үндэслэн хуулийн төслийн зохицуулалт бүхэлдээ чухал ач холбогдолтойг харгалzan хуулийн төслийг бүхэлд нь шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд нь сонголоо:

Д/д	Шалгуур үзүүлэлт	Үр нөлөөг үнэлэх хэсэг
3.1	Зорилгод хүрэх байдал	Хуулийн төсөл бүхэлдээ
3.2	Зардлын тооцоо	Хуулийн төсөл бүхэлдээ
3.3	Харилцан уялдаа	Хуулийн төсөл бүхэлдээ

ДӨРӨВ.ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТЭД ТОХИРОХ ШАЛГАХ ХЭРЭГСЛИЙН ДАГУУ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛСЭН БАЙДАЛ

Аргачлалд заасны дагуу хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт, үр нөлөөг үнэлэх хэсгийг тус тус тогтоож, тэдгээрт тохирох шалгах хэрэгслийг дараах байдлаар тодорхойллоо:

Д/д	Шалгуур үзүүлэлт	Үр нөлөөг үнэлэх хэсэг	Тохирох шалгах хэрэгсэл
4.1	Зорилгод хүрэх байдал	Хуулийн бүхэлдээ төсөл	Зорилгод дүн шинжилгээ хийх: Хуулийн төслийн зохицуулалт нь төслийн үзэл баримтлалд дурдсан зорилгод нийцсэн эсэхэд дүн шинжилгээ хийнэ.
4.2.	Зардал	Хуулийн бүхэлдээ төсөл	Зардлын тооцоо хийх Хуулийн төслийн зохицуулалт иргэн, хуулийн этгээд, улсын төсөвт ачаалал үүсгэж байгаа эсэхэд дүн шинжилгээ хийнэ.
4.3.	Харилцан уялдаа	Хуулийн бүхэлдээ төсөл	Хуулийн төслийн уялдаа холбоог шалгах: Хуулийн төслийн уялдаа холбоог Аргачлалын 4.10-т заасан асуултад хариулах замаар шалгана.

4.1 Шалгуур үзүүлэлт: Зорилгод хүрэх байдал

“Зорилгод хүрэх байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийг бүхэлд нь сонгосон бөгөөд бодит байдал дээр хуулийн төслийн үзэл баримтлалд заасан хууль хоорондын зөрчлийг арилгах, иргэд, олон нийтийн сонгож байгуулсан төрийн эрх барих дээд байгууллагын үйл хэрэгт иргэдийн оролцоог хангах үндсэн зорилгод нийцсэн эсэх асуудлыг судалж, тодорхойлохыг зорьсон.

Хуулийн төслийн үзэл баримтлалд хуулийн төслөөр зохицуулах асуудлыг дараах байдлаар тусгажээ:

- хууль хоорондын зөрчлийг арилгах;
- иргэд, олон нийтийн сонгож байгуулсан төрийн эрх барих дээд байгууллагын үйл хэрэгт иргэдийн оролцоог хангах.

Иймд дээрх асуудлыг шийдвэрлэхэд анхаарлаа хандуулах зайлшгүй шаардлагатай ба энэ зорилтыг хангахын тулд холбогдох зохицуулалтыг хуулийн төсөлд дараах байдлаар тусгасан байна:

Хүснэгт 1

Хуулийн төслөөс:

“1 дүгээр зүйл.Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.2 дахь хэсгийн “Газрын тухай”, гэснийг хассугай.

2 дугаар зүйл.Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1 дэх заалтыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

Монгол Улсын Үндсэн хууль, Газрын тухай хуульд гадаад улс, олон улсын байгууллага, гадаадын хуулийн этгээд, гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжид газрыг ашиглуулах асуудлыг дараах байдлаар тусгажээ:

Хүснэгт 2

Монгол Улсын Үндсэн хуулиас:

Зургадугаар зүйл

5.Төрөөс гадаадын иргэн, хуулийн этгээд, харьяалалгүй хүнд газрыг төлбөр, хугацаатайгаар болон хуульд заасан бусад болзол, журмаар ашиглуулж болно.

Газрын тухай хуулиас:

17 дугаар зүйл.Улсын Их Хурлын бүрэн эрх

17.1. Улсын Их Хурал газрын харилцааны талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

17.1.1. газрын талаар төрөөс явуулах нэгдсэн бодлогыг тодорхойлох;

17.1.2. гадаад улс, олон улсын байгууллага, гадаадын хуулийн этгээдэд газрыг тодорхой хугацаагаар түрээс, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн гэрээгээр ашиглуулах талаар шийдвэр гаргах;

18 дугаар зүйл.Засгийн газрын бүрэн эрх

18.1.Засгийн газар газрын харилцааны талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

18.1.6.энэ хуулийн 17.1.2-т заасан газрын зааг, ашиглах журмыг тогтоох;

44 дүгээр зүйл.Газар ашиглуулах

44.5.Гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжид энэ хуулийн дагуу газрыг тусгай зориулалт, хугацаа, болзолтойгоор ашиглуулах бөгөөд уг хугацааг Засгийн газар тогтооно.

Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлд гадаадын хөрөнгө оруулагчид үзүүлэх татварын бус хөрөнгө оруулалтын дэмжлэгийг дараах байдлаар тусгасан:

Хүснэгт 3

Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулиас:

12 дугаар зүйл.Татварын бус хөрөнгө оруулалтын дэмжлэг

12.1.Хөрөнгө оруулагчид татварын бус хөрөнгө оруулалтын дэмжлэгийг дараах хэлбэрээр үзүүлж болно:

12.1.1.газрыг 60 хүртэл жилээр гэрээний үндсэн дээр эзэмшүүлэх, ашиглуулах, уг хугацааг гэрээний анхны нөхцөлөөр нэг удаа 40 хүртэл жилээр сунгах;

12.2.Татварын бус хөрөнгө оруулалтын дэмжлэгийг Газрын тухай², Чөлөөт бүсийн тухай³, Үйлдвэрлэл технологийн паркийн эрх зүйн байдлын тухай,⁴ Инновацийн тухай,⁵ Ажиллах хүчиний шилжилт хөдөлгөөний тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжоор зохицуулна.

Дээр дурдсан зохицуулалтаас харахад Монгол Улсын Үндсэн хуулиар төрөөс гадаадын иргэн, хуулийн этгээд, харьяалалгүй хүнд газрыг төлбөр, хугацаатайгаар болон хуульд заасан бусад болзол, журмын дагуу ашиглуулж болохоор, Газрын тухай хуулиар гадаад улс, олон улсын байгууллага, гадаадын хуулийн этгээдэд газрыг тодорхой хугацаагаар түрээс, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн гэрээгээр ашиглуулах

² Газрын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 27 дугаарт нийтлэгдсэн.

³ Чөлөөт бүсийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 27 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁴ Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн эрх зүйн байдлын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2010 оны 02 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁵ Инновацийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2012 оны 24 дугаарт нийтлэгдсэн.

талаар Улсын Их Хурал шийдвэр гаргахаар, уг газрын зааг, ашиглах журмыг Засгийн газар тогтоохоор, мөн гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжид газрыг тусгай зориулалт, хугацаа, болзолтойгоор ашиглуулах бөгөөд уг хугацааг Засгийн газар тогтоохоор тус тус заасан.

Гэсэн хэдий ч 2013 онд баталсан Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулиар хөрөнгө оруулагчид үзүүлэх татварын бус хөрөнгө оруулалтын дэмжлэгээр газрыг гэрээний үндсэн дээр 60 хүртэл жилээр, уг хугацааг гэрээний анхны нөхцөлөөр нэг удаа 40 хүртэл жилээр сунгах, нийт 100 хүртэлх жилийн хугацаагаар эзэмшүүлж, ашиглуулах нөхцөл бүрдэж байгаа нь Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан гадаадын иргэн, хуулийн этгээд, харьялалгүй хүнд газрыг тодорхой болзол, журмын дагуу ашиглуулж болно гэсэн заалттай зөрчилдөж байна.

Иймд хуулийн төслөөр Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 12.1.1 дэх заалт буюу гадаадын хөрөнгө оруулагчид үзүүлэх татварын бус дэмжлэгийн нэг хэлбэр болох газар эзэмшүүлэх, ашиглуулах зохицуулалтыг хүчингүй болгосноор гадаадын хөрөнгө оруулалт татах, гадаадын иргэн, хуулийн этгээд, аж ахуйн нэгжийн эрх ашиг хөндөгдөх асуудал гарагчийн бөгөөд хөрөнгө оруулагчдын газар эзэмших, ашиглах асуудлыг Газрын тухай, Ашигт малтмалын тухай, Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн тухай хуулийн дагуу зохицуулах боломжтой байна.

Мөн Газрын тухай, Ашигт малтмалын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах үндэслэл шаардлага үүсэхгүй бөгөөд эдгээр хуулийн дагуу олгосон газар ашиглах эрх/зөвшөөрөл/ хүчинтэй хэвээр байх тул хөрөнгө оруулагчид нийгэм, эдийн засгийн талаас ямар нэгэн эрсдэл үүсэхгүйгээр хуулийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх боломжтой байна.

Монгол Улсын Их Хурлаас 2022 оны 07 дугаар сарын 05-ны өдөр баталсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулиар цахим парламентын үйл ажиллагааг нэвтрүүлэх, Улсын Их Хурлын шинэчлэлийн зорилтын хүрээнд Монголын ард түмэн төрийн үйл хэрэгт шууд оролцож, мөн сонгож байгуулсан төрийн эрх барих төлөөлөгчдийн байгууллагаараа уламжлан энэхүү эрхээ эдлэхдээ тодорхой асуудлыг шийдвэрлүүлэх талаар санал өгөх эрхийг баталгаажуулсан.

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 39¹ дүгээр зүйлийн 39^{1.2} дахь хэсэгт иргэд тодорхой асуудлыг шийдвэрлүүлэх талаарх саналаа Улсын Их Хурлын албан ёсны санал авах цахим хуудсаар дамжуулан гаргаж болох, албан ёсоор санал авахаар байршуулснаас хойш 30 хоногийн хугацаанд хуулийн төслийн талаарх саналыг 100 мянга ба түүнээс дээш иргэд дэмжсэн бол саналыг хэлэлцэхээр заасан бөгөөд үүний дагуу 2024 оны 01 дүгээр сарын 22-ны өдөр цахим системд тавигдах өргөдлийн шаардлага хангасан иргэн Н.Номун-Эрдэнийн “Газрыг гадаадын иргэн 100 жилээр ашиглах, эзэмшихийг цуцлах” сэдэвтэй, “Хуулийн төсөл санаачлах талаар санал гаргах” ангиллаар нийтлүүлсэн хүсэлт 100167 иргэний дэмжлэг авсан байна.

Хөрөнгө оруулалтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулан хуулийн төсөл батлагдсанаар цаашид Улсын Их Хурлын санал авах

цахим системээр иргэдийн саналаа өгөх идэвх нэмэгдэх, төрийн үйл хэрэгт иргэдийн оролцох оролцоо сайжрах тул “Зорилгод хүрэх байдал” гэсэн шалгуур үзүүлэлт бүрэн хангагдана гэж үзэж байна.

4.2.Шалгуур үзүүлэлт: Зардлын тооцоо

Хуулийн төсөл батлагдсанаар уг хуулийг хэрэгжүүлэх иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагад үүсэх зардал, ачааллыг тооцох зорилгоор хуулийн төслөөс иргэн, хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүрэг, төрийн байгууллагын чиг үүргийг тодорхойлоход хуулийн төсөлд иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагад үүрэг хүлээлгэх зохицуулалт тусгагдаагүй тул цаашид зардал үүсгэх эсэхийг тооцоолох шаардлагагүй бөгөөд улсын төсөвт ачаалал үүсгэхгүй гэж үзсэн.

4.3.Шалгуур үзүүлэлт: Хуулийн төслийн уялдаа холбоо

Энэхүү шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн дотоод болон бусад хуультай уялдаа холбоог сайжруулах, хууль тогтоомжийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг тогтоох зорилгоор Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар баталсан “Хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлал”-ын 4.10-т заасан заасан шалгуурт нийцүүлэн боловсруулсан асуултад хариулах байдлаар шалгаж үнэллээ.

Хүснэгт 3

Д/д	Асуултууд	Хариулт
1	Хуулийн төслийн зохицуулалт тухайн хуулийн зорилттой нийцэж байгаа эсэх;	Тийм
2	Хуулийн төсөлд тодорхойлсон нэр томьёо тухайн хуулийн төслийн болон бусад хууль тогтоомжийн нэр томьёотой нийцэж байгаа эсэх;	Тийм
3	Хуулийн төслийн хэсэг, заалт тухайн хуулийн төсөл болон бусад хууль тогтоомжийн заалттай нийцэж байгаа эсэх;	Тийм
4	Хуулийн төслийн зүйл тухайн хуулийн төслийн болон бусад хууль тогтоомжийн заалттай давхардсан эсэх;	Үгүй
6	Хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх этгээдийг тодорхой тусгасан эсэх;	Шаардлагагүй
7	Хуулийн төсөлд шаардлагатай зохицуулалтыг орхигдуулсан эсэх;	Үгүй
8	Хуулийн төсөлд төрийн байгууллагын гүйцэтгэх чиг үүргийг давхардуулан тусгасан эсэх;	Үгүй
9	Төрийн байгууллагын чиг үүргийг төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн холбоодоор гүйцэтгүүлэх боломжтой эсэх;	Шаардлагагүй
10	Татварын хуулиас бусад хуулийн төсөлд албан татвар, төлбөр, хураамж тогтоосон эсэх;	Үгүй

11	Тухайн хуулийн төсөлд тусгасан тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой зохицуулалтыг Зөвшөөрлийн тухай хуульд тусгасан эсэх;	Шаардлагагүй
12	Монгол Улсын Үндсэн хууль болон Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт тусгасан эсэх;	Үгүй
13	Хуулийн төслийн хэсэг, заалт жендерийн эрх тэгш байдлыг хангасан эсэх;	Тийм
14	Хуулийн төсөлд шударга бус өрсөлдөөнийг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдсан эсэх;	Үгүй
15	Хуулийн төсөлд авлига, хүнд суртлыг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдсан эсэх;	Үгүй
16	Хуулийн төсөлд тусгасан хориглосон хэм хэмжээг зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагын талаар тодорхой тусгасан эсэх.	Шаардлагагүй

Энэхүү шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд Аргачлалын 4.10-т заасан шалгуурт нийцүүлэн боловсруулсан асуултад хариулах байдлаар хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлсэн бөгөөд хуулийн төслийн зохицуулалт өөр хоорондоо болон бусад хууль тогтоомжтой зөрчилдөөгүй байна.

ТАВ. ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЖ, ЗӨВЛӨМЖ ӨГӨХ

Үр дүнг үнэлж, зөвлөмж өгөх үе шатыг Аргачлалын 5-д заасны дагуу дараах дарааллаар хийлээ:

- 5.1.үнэлэх;
- 5.2.зөвлөмж өгөх.

5.1.Үнэлэх:

Хуулийн төсөл нь үзэл баримтлалд дэвшиүүлсэн зорилгоо хангасан эсэх, зардал үүсгэх эсэх, бусад хуультай хэрхэн уялдсан гэсэн шалгуур үзүүлэлт тус бүрийн дагуу хийсэн үнэлэлтийг нэгтгэн дараах дүгнэлтийг хийж, зөвлөмж боловсрууллаа.

5.2.Дүгнэлт:

Хөрөнгө оруулалтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх ажиллагааг хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх 3 шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн ба шалгуур үзүүлэлт тус бүрээр дүгнэвэл:

Зорилгод хүрэх байдал: Хуулийн төслөөр Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн 12.1.1 дэх заалт буюу гадаадын хөрөнгө оруулагчид үзүүлэх татварын бус дэмжлэгийн нэг хэлбэр болох газар эзэмшүүлэх, ашиглуулах зохицуулалтыг хүчингүй болгосноор гадаадын хөрөнгө оруулалтыг буцаан татах, гадаадын иргэн, хуулийн этгээд, аж ахуйн нэгжийн эрх ашиг хөндөгдөх асуудал гарагчийг бөгөөд хөрөнгө оруулагчдын газар

эзэмших, ашиглах асуудлыг Газрын тухай, Ашигт малтмалын тухай, Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн тухай хуулийн дагуу зохицуулах боломжтой тул хуулийн төслийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх боломжтой гэж үзэж байна.

Зардал: Хуулийн төсөл батлагдсанаар уг хуулийг хэрэгжүүлэх иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагад үүсэх зардал, ачааллыг тооцох зорилгоор хуулийн төслөөс иргэн, хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүрэг, төрийн байгууллагын чиг үүргийг тодорхойлоход хуулийн төсөлд иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагад үүрэг хүлээлгэх зохицуулалт тусгагдаагүй тул цаашид зардал үүсгэх эсэхийг тооцоолох шаардлагагүй бөгөөд улсын төсөвт ачаалал үүсгэхгүй гэж үзсэн.

Харилцан уялдааг хангасан байдал: Хуулийн төслийг харилцан уялдаа гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд бүхэлд нь Аргачлалд заасан асуултад хариулах байдлаар хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлсэн бөгөөд хуулийн төслийн зохицуулалт өөр хоорондоо болон бусад хууль тогтоомжтой зөрчилдөөгүй байна.

5.3. Зөвлөмж:

Энэ хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх ажлын явцад гарсан дараах асуудлыг анхаарч, хуулийн төслийг боловсронгуй болгох, чанарыг сайжруулах чиглэлээр өөрчлөлт оруулах нь зүйтэй гэсэн зөвлөмжийг хууль санаачлагчид өгч байна:

- ✓ Гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжид газар ашиглуулахгүй байх зохицуулалтыг Газрын тухай, Ашигт малтмалын тухай, Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн тухай болон холбогдох бусад хуулиудад оруулах тохиолдолд гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчийг ялгаварласан, эрх зүйн байдлыг дордуулсан үндэслэлээр Монгол Улсын олон улсын гэрээ, Монгол Улсын Үндсэн хуулийн зарим заалтыг хөндөж болзошгүй байна;
- ✓ Гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжид газар ашиглуулахтай холбоотой хуулийн зохицуулалтыг хүчингүй болгох тохиолдолд Газрын тухай, Ашигт малтмалын тухай хуулийн дагуу газар ашиглаж байсан гадаадын хөрөнгө оруулагчтай байгуулсан гэрээ, тусгай зөвшөөрлийн хугацаа дуусмагц тухайн газар дээрх барилга байгууламж, бусад эд хөрөнгийг тухайн газар дээр ашиглах эрх мөн дуусгавар болох тул өмчлөгч нь гэрээнд заасны дагуу арга хэмжээ авах, эсхүл шүүх арбитрт хандах боломжтой болно;
- ✓ Гадаадын хөрөнгө оруулагчид газар ашиглуулахгүй болох нь хууль зүйн болон эдийн засгийн зарим сөрөг үр дагавар үүсгэж болзошгүй байх тул гадаадын хөрөнгө оруулагчид зөвхөн Засгийн газрын шийдвэрээр тодорхой нөхцөл, болзолтойгоор газар ашиглуулах, ашиглуулах гэрээний хэрэгжилтэд хяналт сайн тавих, хэрэв гэрээний үүргээ биелүүлээгүй бол гэрээг хугацаанаас нь өмнө цуцалдаг байх, газар ашиглуулах гэрээний ерөнхий хугацааг Хөрөнгө оруулалтын тухай хуульд зааснаас богиносгох нь зүйтэй гэж үзэж байна.

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛЫН ЖАГСААЛТ

I.Хууль тогтоомж, эрх зүйн акт

- Монгол Улсын Үндсэн хууль
- Хууль тогтоомжийн тухай хууль
- Газрын тухай хууль
- Ашигт малтмалын тухай хууль
- Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн тухай

II.Засгийн газрын тогтоол

- Монгол Улсын Засгийн газрын тогтоол, Хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлал 2016 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 59 дүгээр тогтоолын 1, 3, 4 дүгээр хавсралт

III. Интернет эх сурвалж

- www.legalinfo.mn
- <https://www.unuudur.mn>
-